

De Flora- en faunawet gaat op de schop

In Nederland bestaat geen waterschap, hoogheemvraadschap of drinkwaterbedrijf dat niet met de Flora- en faunawet te maken heeft gehad. Deze wet beschermt een groot aantal planten- en diersoorten. Tot nu toe is het zo dat geen enkel project, waarbij beschermde soorten worden verstoord, mag worden gestart voordat een vrijstelling van de Flora- en faunawet voor die betreffende soorten is verkregen. Het Ministerie van LNV (de toetsende instantie) heeft echter geen rekening gehouden met het enorme aantal aanvragen voor een ontheffing van de Flora- en faunawet. Bijna elk plan leidt immers tot aantasting van een beschermde plant of dier. De gevolgen zijn gefrustreerde ontwikkelaars en een grote stapel aanvragen die niet binnen een redelijke termijn kunnen worden behandeld.

Om de Flora- en faunawet werkbaarder te maken is een aantal Algemene Maatregelen van Bestuur (AMvB) opgesteld die rond de jaarwisseling in werking zal treden. Binnen deze AMvB wordt de stelling, dat voor alle beschermde soorten ontheffing moet worden verkregen voordat mag worden gestart met de werkzaamheden, ten dele losgelaten. Een aantal algemene soorten (tabel 1-soorten) mogen vanaf volgend jaar bij bepaalde activiteiten worden verstoord zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen, zoals de zwanebloem, dotterbloem, bruine kikker, gewone pad en kleine watersalamander. Het gaat hierbij om de volgende categorieën werkzaamheden: beheer en onderhoud (waterschapsbeheer), gebruik (recreatie) en ruimtelijke ontwikkeling (waterbouw). Activiteiten, die binnen deze categorieën vallen, kunnen onder voorwaarden zonder ontheffing worden uitgevoerd, óók als dit schadelijke effecten heeft voor bepaalde beschermde soorten. Wat wél blijft is dat voor elk plan duidelijk moet zijn welke beschermde soorten in een plangebied aanwezig zijn, oftewel: een inventarisatie naar beschermde natuurwaarden. De conclusie uit zo'n inventarisatie kan zijn dat er alleen beschermde, maar algemene soorten voorkomen en dus geen ontheffing meer nodig is. Tevens kunnen soorten, de tabel 2- en 3-soorten, aanwezig zijn waarvoor de sector of ontwikkelaar zelf een gedragscode heeft opgesteld, die de minister van LNV heeft goedgekeurd. In zo'n gedragscode staat hoe het best zo zorgvuldig mogelijk kan worden gehandeld, waardoor schade aan

De kleine watersalamander is één van de soorten die vanaf 1 januari a.s. mag worden verstoord zonder dat daar vooraf een ontheffing voor is verkregen (foto: Kees Marijnissen, Saxifraga).

planten- en diersoorten zoveel mogelijk wordt voorkomen. Ook dan hoeft geen ontheffing te worden verkregen. Momenteel is de Unie van Waterschappen bezig met het opstellen van een dergelijke gedragscode. Enkele soorten die hierin genoemd kunnen worden, zijn de kleine modderkruiper, alpenwatersalamander, gevlekte orchis en rietorchis.

De vrijstelling geldt niet bij ruimtelijke ontwikkelingen voor soorten van bijlage IV van de Habitatrictlijn (rugstreeppad, heikikker), zoals nu ook het geval is. Aan deze lijst is een aantal dier- en plantensoorten toegevoegd, die genoemd staan in bijlage 1 van de AMvB (in Nederland bedreigde soorten als bittervoorn, waterspitsmuis en ringslang). Hiervoor blijft een ontheffing nodig wanneer het gaat om een ruimtelijke ontwikkeling. Voor bestendig beheer, onderhoud en gebruik geldt wél een vrijstelling

voor deze soorten mits de activiteiten worden uitgevoerd op basis van een door de minister goedgekeurde gedragscode. Een uitzondering hierop vormen bestendig beheer, onderhoud en gebruik binnen de sectoren landbouw en bosbouw: wanneer sprake is van overtreding van artikel 10, het opzettelijk verontrusten, blijft een ontheffing nodig. Bijgaand schema laat in vogelvlucht zien wanneer een ontheffing nodig is en wanneer niet.

Ook met betrekking tot het beoordelen van aanvragen verandert er iets: de Dienst Landelijk Gebied zal de aanvragen inhoudelijk gaan beoordelen in plaats van de verschillende regionale directies van het Ministerie van LNV. De aanvragen moeten nog steeds worden ingediend bij LASER.

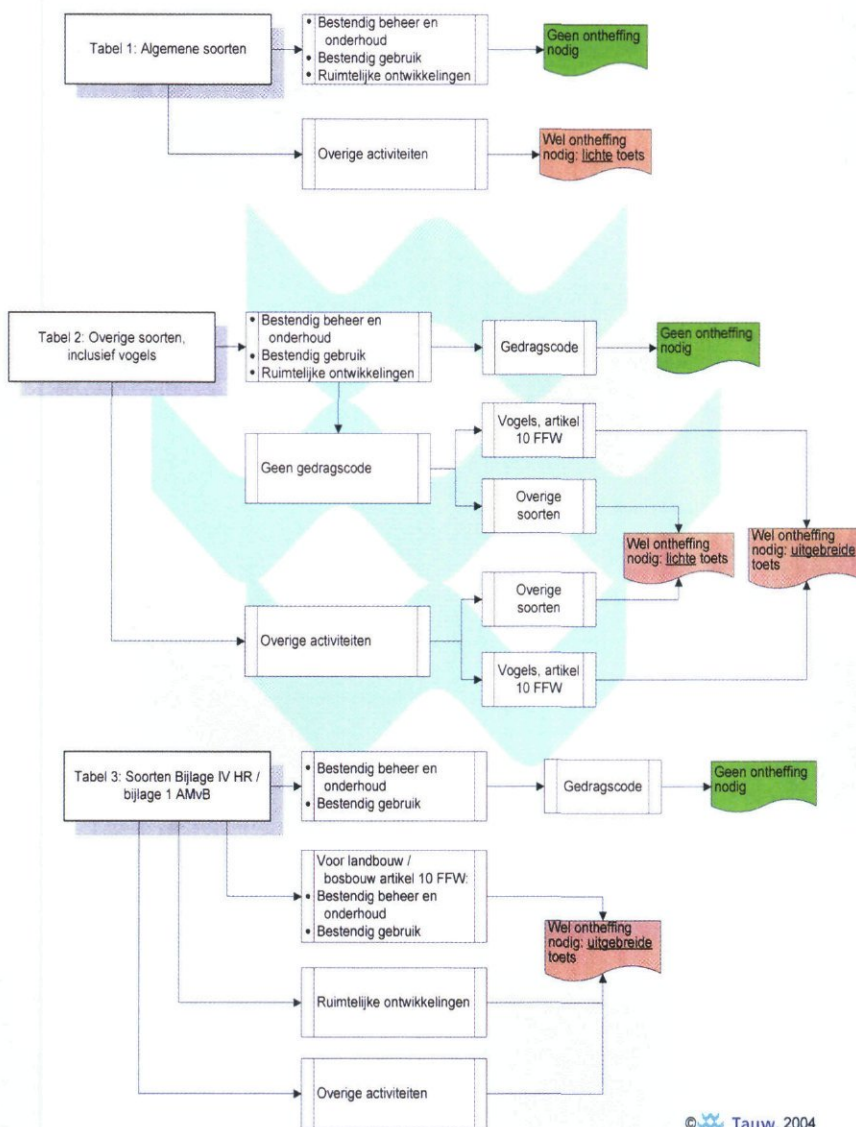
Toch een ontheffing

De minister van LNV verleent ontheffing van artikel 75 van de Flora- en fauna-

De ringslang is toegevoegd aan de lijst van soorten waarvoor in principe geen vrijstelling geldt, maar waar wel een ontheffing voor kan worden aangevraagd (foto: Kees Marijnissen, Saxifraga).

Stroomschema beschermingsregime AMvB Flora- en faunawet

wet. Hierbij geldt voor bepaalde soorten een lichte toets en voor andere soorten een uitgebreide toets. Voor soorten die in bijlage IV van de Habitatrichtlijn staan en voor soorten van bijlage 1 van bovengenoemd besluit, geldt de uitgebreide toets waarbij de volgende voorwaarden gelden:

- Een alternatief voor de geplande activiteit ontbreekt;
- Er is sprake van een in of bij de wet genoemd belang;
- De activiteit mag er niet voor zorgen dat de soort in zijn voortbestaan wordt bedreigd.

Voor de overige beschermde soorten, exclusief alle vogelsoorten, geldt de lichte toets: alleen de laatste voorwaarde. Voor vogels kan de minister enkel ontheffing verlenen voor overtreding van artikel 10 (opzettelijk verontrusten) nadat de uitgebreide toets doorlopen is. Als er een door de minister goedgekeurde gedragscode voorhanden is waarin wordt vermeld hoe verstoring van broedvogels zoveel mogelijk wordt voorkomen, dan hoeft op basis van deze gedragscode echter geen ontheffing te worden aangevraagd.

Rode Lijsten

Tussen de recentelijk gepubliceerde Rode Lijsten en de Flora- en faunawet bestaat geen verband: een soort geniet alleen bescherming als deze benoemd is als beschermde soort uit de Flora- en faunawet. Alleen binnen de gedragscodes kunnen bij beschermde Rode Lijstsoorten zwaardere randvoorwaarden gelden dan voor algemene soorten. Zo zal in het geval van een meerkoet (geen Rode Lijstsoort) relatief eenvoudig zijn aan te tonen dat de 'gunstige staat van instandhouding' niet in het geding komt, omdat deze soort in Nederland algemeen is, maar voor in Nederland bedreigde soorten als grote karekiet, watersnip en zwarte stern gaat dit niet op. Voor deze soorten lijkt het noodzakelijk om gedegen onderzoek uit te voeren naar de consequenties van het voornemen op de (populatie van de) soort.

Soorten die wél op een Rode Lijst staan, maar niet in de Flora- en faunawet worden genoemd, genieten dus geen directe bescherming. Het gaat hierbij bijvoorbeeld om grote aantallen haften, steenvliegen en kokersjuffers. Voor deze soorten geldt enkel de zorgplicht.

Luc Hoogenstein
(adviseur Ecologie bij Tauw)

Voor meer informatie: (030) 282 48 10.

De kamsalamander blijft onder bescherming staan van de Habitatrichtlijn (foto: Fabrice Ottburg, Alterra).

